

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **I.**, bývajúceho v S., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. T., advokátom, so sídlom v K., proti žalovanému **I.**, **správcovi konkurznej podstaty V.**, so sídlom v S., **o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Trebišov pod sp. zn. 6 C 157/2007, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 28. mája 2009 sp. zn. 2 Co 1/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu **o d m i e t a .**

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trebišov (súd prvého stupňa) rozsudkom zo 7. októbra 2008 č.k. 6 C 157/2007-77 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej 26. augusta 1993 medzi J. – S. a V., v ktorej predmetom prevodu boli nehnuteľnosti v katastrálnom území S. zapísané na liste vlastníctva číslo X. (toho času LV č. X.): dom č. s. X. postavený na parc. č. X., pozemky parc. č. X., X., X.. Zároveň vyslovil, že o trovách konania účastníkov rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Zamietnutie žaloby odôvodnil nepreukázaním existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu na tejto určovacej žalobe v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., keď okrem iného poukázal, že po právoplatnom rozhodnutí, že žalobca nie je vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom kúpnej zmluvy, platnosť ktorej napáda, neuviedol, akým spôsobom sa zmení jeho postavenie ako fyzickej osoby vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam za predpokladu, že by súd o neplatnosti zmluvy rozhodol.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd rozsudkom z 28. mája 2009 sp. zn. 2 Co 1/2009 potvrdil ako vecne správny rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti (§ 219 O.s.p.). Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že žalobca existenciu naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe nepreukázal.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobe vyhovel. Namietal odňatie možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. a/ a c/ O.s.p.). Podával, že zmysel a cieľ sporu o určenie nebol pochopený a nebolo správne a objektívne pochopené ani jeho „presvedčenie“. Tvrdil, že oba rozsudky rozsiahlo, ale zjavne sofistiky argumentujú teoretickými východiskami určovacej žaloby, že nereagujú na judikatúru a konkrétne argumenty uvádzané v žalobe a v odvolaní; na otázku právnej subjektivity kupujúcej firmy, dôvod absolútnej neplatnosti úkonu; označiac prístup súdov za rozporný s povinnosťou riadne odôvodňovať rozhodnutia. Oba rozsudky podľa žalobcu nevyhodnotili správne zistený skutkový stav v súlade so splnenými podmienkami určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O.s.p., čím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v merite veci.

Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti rozsudku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru

dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku, ktorý nevykazuje znaky ani jedného z rozsudkov uvedených v označených ustanoveniach. Nejde o zmeňujúci rozsudok v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. a dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval a teda ani nevyslovil svoj právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení vyvodit' nemožno.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., dovolací súd sa neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným. Existencia ani jednej z uvedených väd však dovolacím súdom v konaní zistená nebola.

S prihliadnutím na obsah dovolania, v ňom zvolenú argumentáciu a vytýkané nesprávnosti, ktorých sa mal dopustiť odvolací súd (žalobca vytýkal nesplnenie povinnosti riadne odôvodňovať rozhodnutie a dôvodil že oba súdy nevyhodnotili správne zistený skutkový stav v súlade so splnenými podmienkami určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O.s.p. a že tým mu bola odňatá možnosť konať pred súdom v merite veci), dovolací súd sa osobitne zameril na otázku, či postupom odvolacieho súdu nebola žalobcovi odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je taký vadný postup súdu v občianskom súdom konaní, ktorým sa účastníkovi

odníme možnosť pred ním konať a uplatniť procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom a týmto postupom odňal účastníkovi konania procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Napríklad môže ísť o právo predniesť (doplniť) svoje návrhy, právo označiť navrhované dôkazné prostriedky, právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k vykonaným dôkazom, právo zhrnúť na záver neodročovaného pojednávania svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci.

Z obsahu dovolania predovšetkým vyplýva, že napadnuté ako aj prvostupňové rozhodnutie sú podľa dovolateľa v rozpore s povinnosťou riadne odôvodňovať rozhodnutia, keďže prvostupňový i odvolací súd nereagujú na jeho konkrétne argumenty uvádzané v žalobe aj v odvolaní, k právnej subjektivite kupujúcej firmy z hľadiska kogentných ustanovení Obchodného zákonníka, k dôvodu absolútnej neplatnosti úkonu a že chýba reakcia na judikatúru.

Za porušenie práva na spravodlivý súdny proces treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Podľa dovolacieho súdu napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vadou vytýkanou dovolateľom netrpí, je dostatočne odôvodnený a preskúmateľný, skrátka splňa požiadavky ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 ods. 2 O.s.p.) kladené na odôvodnenie rozsudku.

V zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby všeobecný súd sa stotožnil s jeho právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov.

Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa cit. čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a slobôd, nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecných záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totožné s očakávaniami, a predstavami účastníka konania, ale z hľadiska odôvodnenia musí spĺňať parametre (limity) zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p.), pričom účastníkovi konania musí dať odpoveď na podstatné (zásadné) otázky a námietky spochybňujúce závery namietaného rozhodnutia v závažných a samotné rozhodnutie ovplyvňujúcich súvislostiach. Právo (účastníka) a povinnosť (súdu) na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia vyplýva z potreby transparentnosti služby spravodlivosti, ktorá je esenciálnou náležitosťou každého jurisdikčného aktu (rozhodnutia). Citované zákonné ustanovenie sa totiž chápe aj z hľadiska práv účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na súdne konanie spĺňajúce garancie spravodlivosti, a toto ustanovenie treba vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“), porovnaj napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany (účastníka) bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne

a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ a že „takéto odôvodnenie musí obsahovať aj rozsudok opravného (odvolacieho) súdu“ (porovnaj uznesenie z 3. júla 2003 sp. zn. IV. ÚS 115/03). Ústavný súd vo svojom uznesení z 23. júna 2004 sp. zn. III. ÚS 209/04 vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia“.

Dovolací súd je názoru, že odvolací súd a súd prvého stupňa dostatočne odôvodnili svoje rozsudky vo veci samej – vysvetlili dôvod, pre ktorý bola zamietnutá určovacia žaloba - chýbajúci naliehavý právny záujem žalobcu na tejto určovacej žalobe v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.

Základnou podmienkou dôvodnosti a teda východiskom prípadnej úspešnosti určovacej žaloby podľa § 80 písm. c/ O.s.p., ktorá je svojou povahou žalobou preventívnou (ani v minulosti k určovacej žalobe nebol iný prístup; v podrobnostiach porovnaj napr. odôvodnenie v R 61/2007), je totiž *e x i s t e n c i a n a l i e h a v é h o p r á v n e h o z á u j m u n a p o ž a d o v a n o m u r č e n í*. Rozumie sa tým právny záujem žalobcu. Nepostačuje len jeho tvrdenie o takomto záujme. Právny záujem žalobcu musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t.j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre navrhovateľa to znamená nielen nevyhnutnosť tvrdiť, ale aj dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť.

Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu vedie k zamietnutiu určovacieho návrhu (z tohto samotného dôvodu). Súd teda musí mať najprv za doloženú existenciu takéhoto záujmu, aby vôbec mohol pristúpiť k posudzovaniu (skúmaniu) merita veci (v danom prípade otázky platnosti predmetnej zmluvy). Inak (ak má za nepreukázanú

existenciu naliehavého právneho záujmu žalobcu na určovacej žalobe v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p.) *bez skúmania vecnej stránky návrhu* musí žalobný návrh zamietnuť (ako neprípustný). Či tento záujem jestvuje, skúma súd *ex offo*, t.j. z úradnej povinnosti, platí to ako pre súd prvého stupňa, tak aj pre súd odvolací.

Zo spisu vyplýva, že odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, vychádzajúci z rozsudku súdu prvého stupňa, opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán v prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a citoval zákonné ustanovenie, ktoré aplikoval na prejednávany prípad a z ktorého vyvodil svoj právny záver. Odvolací súd správne uviedol, že súd prvého stupňa sa *meritom* veci, t.j. posúdením, či žaloba bola podaná dôvodne alebo nie, zaoberá iba v prípade, pokiaľ bola preukázaná existencia naliehavého právneho záujmu. Právne závery primerane vysvetlil (dovolací súd sa ich správnosťou nezaoberal). Nebolo preto vôbec potrebné skúmať otázky vzťahujúce sa na samotné posudzovanie platnosti namietanej zmluvy a reagovať k takejto argumentácii žalobcu. Pokiaľ totiž súd zamietla určovaciu žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c/ O.s.p. na požadovanom určení, ako tomu bolo aj v tomto prípade, nesmie (je vylúčené) skúmať vecnú stránku žaloby (platnosť namietanej zmluvy – otázky k tomu sa viažu). *Žaloba* nebola zamietnutá pre nedostatok vecnej legitímácie žalobcu, t.j. z dôvodu, že žalobca nebol účastníkom predmetnej zmluvy; nebola zamietnutá ani pre *meritum* veci (k skúmaniu platnosti namietanej zmluvy z už spomenutých dôvodov nižšie súdy neprikročili), ale *bola zamietnutá pre absenciu naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c/ O.s.p.* Nebolo preto dôvodu, aby odvolací súd reagoval na žalobcom v odvolaní uvádzané vety z judikatúry Najvyššieho súdu Českej republiky, ktoré sa vzťahovali k vecnej legitímácii (že určovaciu žalobu môžu uplatniť aj tretie osoby – neúčastníci napádaného právneho úkonu) a k otázke platnosti právneho podľa § 39 Občianskeho zákonníka, teda k neskúmanému *meritu* veci.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti dospel k záveru, že skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákona na odôvodnenie rozsudku (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za odňatie možnosti

konat' pred súdom v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv či požiadaviek žalobcu.

Žalobca v dovolaní tiež namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) v otázke existencie naliehavého právneho záujmu, ktorý vyžaduje § 80 písm. c/ O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav.

K tejto námietke je treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje tzv. zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenie žalobcu bolo opodstatnené (dovolací súd sa ním z tohto aspektu nezaoberal), ním uvádzané skutočnosti by mali za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladali by ale prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu.

Nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodit' z ustanovenia § 238 O.s.p. a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

V dovolacom konaní úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd však žalovanému nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na uloženie tejto povinnosti (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2009

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková